

Vastaus sosialidemokraattisen valtuustoryhmän ja 6 muun valtuutetun aloitteeseen: Asukastilojen tarpeen kartoituksen toteuttaminen

VD/9575/00.02.00.03/2022

RÅ/JP/JT

Sosialidemokraattinen valtuustoryhmä sekä 6 muuta valtuutettua jättivät seuraavan valtuuston työjärjestyksen mukaisen valtuustoaloitteen:

”Maksuttomat asukastilat ovat asukkaiden vapaita kohtaamispaikkoja. Ne ovat avoinna aamusta iltaan asukkaiden päättämällä tavalla. Asukkaat hallinnoivat niitä alueen yhdistystensä avulla.

Valtakunnallisten kokemusten mukaan asukastilat ovat oivallisia yksinäisyyden torjunnassa ja poistamisessa sekä irrallisuuden kokemisessa. Niillä on vuorostaan läheinen yhteys sairastavuuteen ja syrjäytymiskehitykseen.

Tällä hetkellä kaupungissa on suuri määrä asukastiloja, mutta ne eivät toimi asukkaiden ehdoilla, vaan ovat ensisijaisesti muussa kuin asukkaiden käytössä. Kun asukkaiden toiminta on alisteista muulle toiminnalle, se tyrehtyttää asukkaiden vapaata toimintaa. Tämä aiheuttaa tilanteen, jossa kaupungin asiakirjossaan asettamat tavoitteet osallisuudesta ja yhdenvertaisuudesta eivät toteudu.

Sosialidemokraattinen valtuustoryhmä esittää asukastilojen toiminnan kehittämiseksi seuraavia toimenpiteitä: Tehdään käytössä olevista asukastiloista kartoitus. Kartoituksesta on selvittävä asukastilojen määrä, käyttäjät sekä vaikutusarvio siitä, kuinka hyvin kaupungin määrittämät tavoitteet osallisuudesta ja yhdenvertaisuudesta toteutuvat asukastilojen osalta.

Luodaan asukastilojen ja toiminnan kehittämisen suunnitelma. Aloitteen tekijät ymmärtävät asukastilalla tilaa, jossa asukkaat ja heidän yhdistyksensä suunnittelevat tilojen käytön ja toteuttavat tilojen tasapuolisen käytön eri asukasryhmien välillä. Tavoitteena on oltava, että asukastilat ovat ja tulevat jatkossa olemaan aidosti asukkaiden käytössä.

Aloitteentekijät esittävät, että asukastilojen toiminnan kehittämiseen on luotava suunnitelma. Tässä suunnitelmassa otetaan huomioon muun muassa seuraavat erilaiset toiminnan muodot:

- Asukastilat ovat korostetusti erilaisissa elämäntilanteissa olevien kohtaamispaikkoja, joissa yhdistykset voivat järjestää tilaisuuksia, joihin kaikki tilan käyttäjät voivat osallistua.
- Asukastiloihin voi mennä jokainen ihminen.
- Tilassa voi joku asukasryhmä tai yhdistys ylläpitää kahvilaa.
- Asukastilassa osallistuja / kahvittelija pääsee vertaistuen piiriin ilman, että sitä erityisesti järjestetään.
- Olennaista on, että asukastiloissa / kohtaamispaikoissa kaupunki tarjoaa toiminnalle maksuttomat tilat, alueella toimivat järjestöt tai toimijaryhmät kartoittavat eri ikäisten asukkaiden tarpeita ja kiinnostuksen kohteita. Niiden pohjalta kiinnostuneita asukkaita kutsutaan toiminnan suunnitteluun ja toteuttamiseen sekä yhteisten pelisääntöjen kehittämiseen kohtaamispaikalle.
- Kaupunki voi avustaa yhdistysten toimintaa myös toiminta-avustuksin.
- Kuvatun asukastilojen verkosto tulee olla riittävän tiheä niin, että jokaisella asukkaalla on mahdollisuus niihin vähäisellä vaivalla mennä.”

Päätös:

Päätettiin ottaa asia käsiteltäväksi ja lähettää valtuustoaloite kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi.

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimiala toteaa vastauksenaan seuraavaa:

Sosialidemokraattisen valtuustoryhmän ja kuuden muun valtuutetun jättämässä valtuustoaloitteessa esitetään toimenpiteitä asukastilojen toiminnan kehittämiseksi. Aloitteen tekijät ehdottavat tehtäväksi kartoitusta, jossa selvitetään asukastilojen määrää, tilojen käyttäjiä sekä osallisuuden ja yhdenvertaisuuden toteutumista asukastiloissa. Toinen ehdotettu toimenpide on suunnitelma asukastilojen ja niiden toiminnan kehittämiseksi.

Asukastilojen ja niiden muodostaman verkoston kehittämistä ohjaavia asiakirjoja ovat kaupunkitasoinen palveluverkkosuunnitelma sekä kuntalaispalveluiden asukastilaohjelma. Yleisjaoston 13.5.2015 § 39 hyväksymässä asukastilaohjelmassa asetettiin tavoitteeksi, että vuoteen 2025 mennessä jokaisella suuralueella on asukkaiden ja järjestöjen käytössä oleva tila. Tavoitteeseen viitataan myös Vantaan kaupunkitasoisessa palveluverkkosuunnitelmassa vuosille 2022–2031, joka hyväksyttiin kaupunginhallituksessa 10.10.2022 § 12. Palveluverkkosuunnitelman mukaisesti uusien asukastilojen tulee olla monikäyttöisiä sekä muunneltavia eri kohderyhmille ja eri vuorokaudenaikoina tapahtuvaan toimintaan. Tilojen on sovelluttava esimerkiksi järjestöjen omatoimiseen käyttöön. Esimerkiksi suuret eläkeläisryhmät tarvitsevat suuria kokoontumistiloja, joista on ollut eniten pulaa. Palveluverkkosuunnitelmassa todetaan kaupunkikulttuurin toimialan palveluverkon osalta yleisesti, että toimitiloja kehitetään jatkossa monikäyttäjäperiaatteen mukaisesti.

Asukastiloja on tällä hetkellä Vantaan kaikilla suuralueilla Aviapolista lukuun ottamatta yhteensä kymmenen. Kahdeksan asukastilan ylläpidosta vastaa kuntalaispalveluiden palveluyksikkö (1.1.2023 alkaen nuoriso- ja yhteisöpalveluiden palvelualue / yhteisöpalveluiden yksikkö), ja kaksi asukastilaa on annettu palvelusopimuksella järjestöjen ylläpidettäviksi. Järjestörinki ry ylläpitää kansalaistoiminnan keskus Leinikkiä Simonkylässä ja Marjaverkko ry asukastila Rubiinia Kivistössä. Lisäksi myönteisen erityiskohtelun toimintaohjelmasta rahoitetaan Mikkolan nuorisotilalla järjestettävää yhteisöllistä asukastilatoimintaa. Kuntalaispalveluiden ylläpitämissä asukastiloissa työskentelee yhteensä yhdeksän vakituista yhteisötyön ammattilaista.

Vuonna 2019 eli ennen koronapandemiaa kaupungin tuolloin ylläpitämillä asukastiloilla (tuolloin 7 kpl) oli vuoden aikana noin 66 200 kävijää vuonna 2022 kaupungin ylläpitämissä asukastiloissa on ollut noin 84 000 kävijää. Toiminta ei alkuvuodesta 2022 vielä ollut normalisoitunut pandemian jäljiltä. Luvuissa ovat mukana sekä avoimen asukastilatoiminnan kävijät että käyttövuorokävijät. Vuonna 2019 järjestöjen palvelusopimuksen nojalla ylläpitämissä asukastiloissa (tuolloin 3 kpl) oli kävijöitä noin 14 800. Vuoden 2022 aikana kahdessa järjestöjen ylläpitämässä asukastilassa oli noin 13 500 kävijää.

Asukastilatoiminnassa toteutuu jo moni niistä periaatteista ja tavoitteista, joihin aloitteentekijät viittaavat. Asukastilat ovat kaikille kaupunkilaisille avoimia, syrjinnästä vapaita kohtaamispaikkoja, ja toiminta niissä on maksutonta. Osassa asukastiloista on kahvilatoimintaa ja joissakin järjestetään yhteisöruokailuja. Keskeisintä toiminnassa on tarjota kävijöille mahdollisuus löytää itselleen turvallinen yhteisö. Asukastiloihin voi päihtettömänä kuka tahansa tulla viettämään aikaa, juttelemaan, kysymään neuvoa tai osallistumaan harraste- ja virkistystoimintaan. Retkiä ja muuta toimintaa järjestetään usein yhteistyössä alueen muiden toimijoiden ja järjestöjen kanssa. Yhteistyötä ja -kehittämistä alueen järjestöjen kanssa halutaan myös tulevina vuosina lisätä.

Asukastilatoimintaa suunnitellaan yhdessä kävijöiden kanssa. Yhteisökahvit kokoavat verkoston jäsenet ideoimaan yhdessä toimintaa ja sopimaan asioista. Ne toimivat samalla jatkuvan kehittämisen foorumina. Asukastiloissa on myös toteutettu kyselyitä toiminnan kehittämisen tueksi. Vastikään asukastiloihin on luotu turvallisemman tilan periaatteet yhdessä kävijöiden kanssa. Vuonna 2021 aloitettiin asiakaskokemuksen mittaaminen ja sitä on jatkettu neljässä asukastilassa. Mittaaminen tapahtuu tähän tarkoitukseen suunnitelluilla kyselylaitteilla. Kävijät arvioivat viittä asiakaskokemuksen osa-aluetta viisiportaisella asteikolla -2 ja +2 välillä. Jos luku on nolla, palvelun taso on odotettu. Positiivinen luku kertoo ylittyneistä ja negatiivinen luku alittuneista odotuksista. Asiakaskokemuskyselyssä väite "tulini kohdatuksi" on lähinnä osallisuuden ja yhteisöllisyyden kokemusta. Kyselyyn vastanneista kävijöistä 43 % arvioi kokemuksensa ylittyneen tämän osa-alueen osalta ja 45 % arvioi kokemuksensa olleen odotetulla tasolla.

Kaupungin järjestämän toiminnan lisäksi yhdistykset ja muut toimijat järjestävät runsaasti toimintaa asukastiloissa. Tiloja voivat varata käyttöönsä myös yksityishenkilöt. Asukastilojen tilojen käyttö on maksutonta lukuun ottamatta kaupallista ja yritystoimintaa, yksityisiä juhlatilaisuuksia sekä uskonnollista toimintaa. Vakituksia käyttövuoroja kaupungin ylläpitämiin asukastiloihin haetaan vuosittain samaan aikaan kuin muihinkin kaupungin tiloihin. Käyttövuorojen myöntämisessä noudatetaan Vantaan kaupungin tilojen vapaa-ajan käytön käyttö- ja maksuperusteita, jotka tulivat voimaan 1.8.2022. Käyttö- ja maksuperusteet kaupunkikulttuurin toimialan hallinnoimien tilojen osalta hyväksyttiin vapaa-ajan lautakunnassa 17.8.2021 § 8. Yhtenäisillä hakuajoilla ja -käytännöillä varmistetaan, että tilat ovat yhdenvertaisesti eri toimijoiden haettavissa ja että tilojen käyttö on tasapuolista.

Viime vuosina kaikille hakijoille on voitu taata vakituinen käyttövuoro asukastilasta. Käyttövuorolla kävijöitä kaupungin ylläpitämissä asukastiloissa oli vuoden 2022 aikana 35 000. Tilat ovat käytettävissä myös ilta- ja viikonloppuaikoina sekä kesäaikaan. Tarvittaessa asukastiloilla saa digineuvontaa käyttövuoron hakemiseen Timmi-järjestelmässä. Vakituisten käyttövuorojen ohella tiloilta voi varata yksittäisiä vuoroja.

Järjestöt ja muut toimijat voivat varata toimintaansa käyttövuoroja myös muista kaupungin tiloista kuten kouluilta ja nuorisotiloilta. Kaupunki on myös osoittanut muutamien järjestöjen käyttöön järjestötiloja, joiden vuokratilakustannuksista vastaa kaupunki joko kokonaan tai osittain. Vuonna 2015 hyväksytyyn asukastilaohjelman mukaan tiloja voidaan kuitenkin jatkossa osoittaa ainoastaan sellaiseen yhteiskunnallisesti merkittävään yleishyödylliseen toimintaan, joka täydentää kaupungin omia palveluja. Vantaalaiset järjestöt voivat hakea erilaisia avustuksia toimintaansa. Toiminta- ja kohdeavustuksilla tuetaan myös asukastiloissa sekä muissa kohtaamispaikoissa tapahtuvaa toimintaa. Useilla järjestöillä on kohtaamispaikkatoimintaa eri kohderyhmille myös muissa kuin kaupungin tiloissa.

Asukastilojen kustannukset koostuvat henkilöstökuluista, sisäisistä vuokrista sekä muun muassa siivouskuluista. Jotta asukastiloja voidaan pitää turvallisesti auki, on tilassa oltava paikalla vähintään kaksi työntekijää. Aukioloaikojen pidentäminen avoimen kohtaamisen osalta tarkoittaisi nykyisestä yhdestä työvuorosta kahteen työvuoroon siirtymistä, eli lisähenkilökunnan tarve olisi merkittävä. Järjestöt ja muut toimijat voivat nykyisinkin järjestää toimintaa asukastiloilla myös ilta- ja viikonloppuaikaan. Nykyisten asukastilojen vuosikustannukset vaihtelevat tilan koon ja käytön luonteen mukaan. Esimerkiksi Koivukylän asukastilan (840 m²) vuokratulot ovat vuodessa yli 114 000 euroa ja Länsimäen omatoimitilana toimivan asukastilan (72 m²) vuokratulot noin 14 000 euroa vuosittain. Uuden asukastilan avaaminen edellyttää useimmiten tilan remontoimista, ja lisäksi tilan perustaminen vaatii kertaluonteisia investointeja esimerkiksi kalusteisiin ja AV-laitteisiin.

Asukastilojen aukiolo aamusta iltaan aloitteessa kuvatulla tavalla sekä asukastilaverkoston kasvattaminen edellyttävät lisäresursseja henkilöstöön ja tiloihin. Mikäli asukastiloja halutaan lisätä tai niiden toimintaa laajentaa, edellyttää se asian tuomista talousarviovalmisteluun.

Vantaan kaupungin tavoitteena on käyttäjälähtöiset, kustannustehokkaat ja resurssiviisaat toimitilaverkot. Kaupunkikulttuurin toimiala aloitti toimitilaverkkoselvityksen syksyllä 2022. Toimitilaverkkoselvityksen painopiste on rakennuksissa sekä niissä olevien tilojenkunnossa ja toimivuudessa, niille ajatellussa käytössä. Itse toiminnan ja sen palveluverkon kehittäminen tapahtuu toimialoilla, sisältäen mm. yhteistoiminnan ja tilojen muuntojoustavuuden kehittämisen eri toimijoiden välillä.

Asukastilaohjelman sekä järjestöjen käytössä olevien toimitilojen tukimallin uudistaminen on ajankohtainen vuonna 2023 ja työskentelyn tueksi perustetiin poliittinen työryhmä (Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin lautakunta 24.1.2023 § 7). Työskentely alkaa perehdyttämällä nykyiseen toimintaan ja loppukevästä 2023 työryhmälle esiteltäisiin toimitilaverkkoselvityksen tuottaman nykytilan kuvaus palveluverkosta. Asukastilaohjelmaa ja järjestöjen tukimallia kehitetään aktiivisesti yhdessä Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin lautakunnan työryhmän kanssa vuoden 2023 aikana. Asukastilaohjelmaa päivitettäessä selvitetään asukkaiden itse hallinnoimien tilojen perustamismahdollisuudet.

Kaupunginhallitus 27.2.2023 § 31

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- a) antaa sosiaalidemokraattiselle valtuustoryhmälle ja 6 muulle aloitteen allekirjoittaneelle valtuutetulle toimialan esityksen mukainen kaupunginhallituksen vastaus, ja
- b) esittää kaupunginvaltuustolle merkittäväksi kaupunginhallituksen vastaus tiedoksi.

Päätös:

Päätettiin jättää asia pöydälle seuraavaan kokoukseen.

Kaupunginhallitus 13.3.2023 § 18

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- a) antaa sosiaalidemokraattiselle valtuustoryhmälle ja 6 muulle aloitteen allekirjoittaneelle valtuutetulle toimialan esityksen mukainen kaupunginhallituksen vastaus, ja
- b) esittää kaupunginvaltuustolle merkittäväksi kaupunginhallituksen vastaus tiedoksi.

Käsittely:

Asian käsittelyn aikana kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimialan apulaiskaupunginjohtaja *täydensi* esitystään seuraavasti:

Asukastilaohjelmaa päivitettäessä selvitetään asukkaiden itse hallinnoimien tilojen perustamismahdollisuudet.

Päätös:

Hyväksyttiin täydennetty esitys.

Kaupunginvaltuusto 24.4.2023**Kaupunginhallituksen esitys:**

Päätetään merkitä tiedoksi kaupunginhallituksen vastaus.

Liite: Allekirjoitettu sosialidemokraattisen valtuustoryhmän ja 6 muun valtuutetun aloite
asukastilojen tarpeen kartoituksen toteuttaminen

Muutoksenhakuohje: 2.1. Valituskielto

Lisätiedot:

apulaiskaupunginjohtaja Riikka Åstrand, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi